

Bireysel Emeklilik Sistemi, Otomatik Katılım Uygulama Esasları Hakkında Sektör Duyurusunda (2016/30) Değişiklik Yapılması Hakkında Sektör Duyurusu (2017/2)

10/08/2016 tarihli ve 6740 sayılı Kanun ile 28/03/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununa eklenen Ek 2. maddesi; "Bakan, bu Kanun uyarınca kurulacak fonların içeriğini belirleyebilir ve fonlara sayı sınırı getirebilir." hükmünü içermektedir.

Bu çerçevede Başbakan Yardımcılığı Makamınca belirlenmiş olan "Bireysel Emeklilik Sistemi, Otomatik Katılım Uygulama Esasları"nın I. ve III. Bölümleri ekteki şekilde güncellenmiş olup, söz konusu değişiklikler yayımı tarihinde yürürlüğe girecektir.

Ek: Bireysel Emeklilik Sistemi, Otomatik Katılım Uygulama Esaslarında Yapılan Değişiklikler

EK: BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ, OTOMATİK KATILIM UYGULAMA ESASLARI'NDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

BÖLÜM I

4632 SAYILI KANUNUN EK İKİNCİ VE GEÇİCİ İKİNCİ MADDESİNE GÖRE ÇALIŞANA SUNULACAK FONLAR İLE İLGİLİ UYGULAMA ESASLARI

Emeklilik şirketleri (Şirket), "28/03/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu"nun (Kanun) Ek-2 ve Geçici 2'nci maddesi kapsamında işverenleri aracılığıyla bireysel emeklilik sistemine dâhil edilen çalışanlara (çalışan), tercihe göre "faiz içeren" veya "faiz içermeyen" fonların sunumu ile iki aylık cayma süresi boyunca ödenen katkı paylarının değer kaybetmemesini sağlayacak şekilde bu fonların yönetiminden sorumludur.

1.1. Başlangıç Fonlarına ve Standart Fonlara İlişkin Uygulama Esasları

A. Başlangıç Fonu

Şirket, emeklilik planlarında ilgili mevzuatta belirlenen esaslara uygun şekilde, çalışanların "faiz içeren" ve "faiz içermeyen" yatırım araçlarına yönelik tercihlerini karşılamak üzere en fazla iki adet başlangıç fonu sunmak zorundadır. Ana faaliyet konusu, faiz içeren ürünlerin sunumuna imkân vermeyen şirketler tarafından sadece "faiz içermeyen" başlangıç fonunun sunulması yeterlidir.

Çalışanların birikimleri, ilgili mevzuatta belirtilen iki aylık cayma süresi boyunca tercih ettikleri başlangıç fonunda yatırıma yönlendirilir. Süresi içinde cayma hakkını kullanmayan ve yatırım tercihinde herhangi bir değişiklik yapmayan çalışanların birikimleri, şirket tarafından, bu süreyi takip eden on ay boyunca ilgili başlangıç fonunda yatırıma yönlendirilmeye devam eder.

Başlangıç fonu ("faiz içeren") olarak tanımlanan fon portföyünün en az yüzde altmış, Türk Lirası cinsinden mevduat ve/veya katılma hesabında; en az yüzde yirmisi Müsteşarlıkça ihraç edilen Türk Lirası cinsinden azami 184 gün vadeli ve/veya vadesine azami 184 gün kalmış borçlanma araçlarında, gelir ortaklığı senetleri ve/veya kira sertifikalarında, kalanı ters repoda, Takasbank ve/veya yurt içi organize para piyasası işlemlerinde, vaad sözleşmelerinde yatırıma yönlendirilir.

Başlangıç fonu ("faiz içermeyen") olarak tanımlanan fon portföyünün en az yüzde altmış Türk Lirası cinsinden katılma hesaplarında ve bankalarca ihraç edilen borsada işlem gören Türk Lirası cinsinden azami 184 gün vadeli veya vadesine azami 184 gün kalmış kira sertifikalarında olmak üzere, kalanı vaad sözleşmelerinde, Türk Lirası cinsinden Müsteşarlıkça ihraç edilen 184 gün vadeli ve/veya vadesine azami 184 gün kalmış gelir ortaklığı senetleri ve/veya kira sertifikalarında yatırıma yönlendirilir.

Çalışanların talep etmeleri hâlinde, şirketin, sistemde kaldıkları süre boyunca çalışanlara başlangıç fonunu sunması zorunludur.

B. Standart Fon

Şirket, emeklilik planlarında ilgili mevzuatta belirlenen esaslara uygun şekilde, çalışanların "faiz içeren" ve "faiz içermeyen" yatırım araçlarına yönelik tercihlerini karşılamak üzere en fazla iki adet standart fon sunmak zorundadır. Ana faaliyet konusu, faiz içeren ürünlerin sunumuna imkân vermeyen şirketler tarafından, sadece "faiz içermeyen" standart fonun sunulması yeterlidir.

Otomatik katılım sertifikasında, bir yılını dolduran ve herhangi bir fon tercihinde bulunmayan çalışanların birikimleri, başlangıçtaki "faiz içeren" ve "faiz içermeyen" fon tercihlerinde herhangi bir değişiklik olmaması durumunda aynı tercihe göre standart fonda yatırıma yönlendirilir.

Standart fon olarak tanımlanan fon portföyünün;

1. Asgari yüzde ellisi; Müsteşarlıkça ihraç edilen Türk Lirası cinsinden borçlanma araçlarında, gelir ortaklığı senetlerinde veya kira sertifikalarında yatırıma yönlendirilir.
2. Asgari yüzde onu;
 - a. Girişim sermayesi yatırım fonu katılma paylarında,
 - b. Gayrimenkul yatırım fonu katılma paylarında,
 - c. Türkiye Varlık Fonu'nda ve/veya altyapı projelerine yatırım amacıyla kurulmuş şirketlerin ihraç ettiği sermaye piyasası araçlarında,
 - ç. Müsteşarlıkça uygun görülen diğer sermaye piyasası araçlarında,

yatırıma yönlendirilir. Girişim sermayesi yatırım fonu katılma paylarında yatırıma yönlendirilen tutar toplam fon portföyünün yüzde birinden az olamaz. Bu şartın 01.01.2019 tarihine kadar sağlanması zorunludur. Türkiye Varlık Fonu için herhangi bir yoğunlaşma sınırı uygulanmaz. Ayrıca, bu fıkra kapsamındaki sermaye piyasası araçları için borsa ve/veya organize piyasalarda işlem görme şartı aranmaz.

3. Azami yüzde otuzu; ters repoda, Takasbank ve/veya yurt içi organize para piyasası işlemlerinde, borsada işlem görmesi kaydıyla bankalar veya yatırım yapılabilir seviyede derecelendirme notuna sahip olan diğer ihraççılar tarafından ihraç edilen borçlanma araçlarında ve niteliği itibari ile borçlanma aracı olduğu Sermaye Piyasası Kurulunca (Kurul) kabul edilecek sermaye piyasası araçlarında, Kurul tarafından izahnamesi/ihraç belgesi onaylanan kira sertifikalarında ya da BIST 100, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi ve Borsa İstanbul A.Ş. tarafından hesaplanan katılım endekslerindeki paylarda, kıymetli madenlerde, kıymetli madenlere dayalı sermaye piyasası araçlarında, yatırım fonu katılma paylarında, borsa yatırım fonu katılma paylarında, yatırım ortaklığı paylarında, ipotek ve varlık teminatlı menkul kıymetlerde, ipoteğe ve varlığa dayalı menkul kıymetlerde, aracı kuruluş ve ortaklık varantlarında, vaad sözleşmelerinde ve Müsteşarlıkça uygun bulunan diğer yatırım araçlarında yatırıma yönlendirilir.

Ters repo ve Takasbank ve/veya yurtiçi organize para piyasası işlemlerinde değerlendirilecek tutar, fon portföyünün yüzde ikisini aşamaz.

4. Azami yüzde kırkı; Türk Lirası cinsinden mevduatta ve katılma hesabında yatırıma yönlendirilir. Bu kapsamda, yatırıma yönlendirilen fon tutarının asgari yüzde onu, altı ay ve daha uzun vadeli mevduat/katılma hesaplarında değerlendirilir.

1.2. Kanunun Ek-2 ve Geçici 2 nci Maddesine Göre Sisteme Dâhil Edilen ve Başlangıç Fonu veya Standart Fondan Ayrılma Tercihinde Bulunan Çalışanlara Sunulacak Diğer Fonlara İlişkin Esaslar

Şirketlerin bu kapsamda sunacağı değişken fonlar, aşağıda belirtilen risk kategorilerine sahip yatırım seçeneklerinden birini temsil eder. Risk düzeyinin, Kurul'un i-SPK.4632 s.kn.17.3 (03.03.2016 tarih ve 7/223 s.k.) sayılı İlke Kararı olarak kabul edilen Emeklilik Yatırım Fonuna İlişkin Rehber'de (Rehber) belirtilen sınırlar içinde olması sağlanır. Sunulacak toplam değişken fon sayısı her hâlükârda dördü "faiz içeren", dördü de "faiz içermeyen" olmak üzere toplamda sekiz adedi aşamaz.

Başlangıç Fonu ve Standart Fon Harici Yatırım Seçenekleri	Risk Değeri*
Muhafazakâr/ Temkinli	1-2
Dengeli	3-4
Atak/Dinamik/Büyüme	4-5
Agresif	5-7

*Yatırım stratejileri; Rehber'in 6.8.1 no.lu bölümünde hesaplama yöntemine yer verilen risk değeri baz alınarak belirlenir.

Şirketler, başlangıç fonundan veya standart fondan ayrılma tercihinde bulunan çalışanlara risk profili anketi sunar. Anket sonucu bağlayıcı olmamak kaydıyla şirketler, faiz içeren yatırım stratejisini tercih eden çalışanlara, Rehberde belirtilen dört farklı risk kategorisindeki “faiz içeren” değişken fonlardan ve “Atak/Dinamik/Büyüme” ve “Agresif” risk kategorilerinde iki adet “faiz içermeyen” değişken fonlardan olmak üzere toplamda altı adet fon seçeneği sunmak zorundadır.

Ana faaliyet konusu, faiz içeren ürünlerin sunumuna imkân vermeyen şirketler tarafından, “faiz içermeyen” değişken fonlardan; başlangıç fonu ve standart fondan farklı risk kategorilerinde olacak şekilde sadece “Atak/Dinamik/Büyüme” ve “Agresif” risk kategorilerinde iki adet fon seçeneğinin sunulması yeterlidir.

1.3. Fon Performansı ve Kesintiler

A. Kesinti Oranı Limiti:

Kanunun Ek-2 ve Geçici 2’nci maddesi kapsamında işverenleri aracılığıyla bireysel emeklilik sistemine dâhil edilen çalışanlara sunulan tüm fonlar için azami yıllık fon işletim gider kesintisi (FIGK) oranı % 0,85 olarak uygulanır.

Her durumda fon toplam gider kesintisi (FTGK) oranı, Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Yönetmelik’teki (Yönetmelik) “Ek-2 Azami Fon Toplam Gider Kesintisi Oranları” tablosunda belirtilen I. Grup emeklilik yatırım fonlarına uygulanacak azami yıllık kesinti oranını aşamaz.

B. Yatırım Seçenekleri Bazında Performans Eşikleri ve Ek Kesinti

Yatırım Seçenekleri	Risk Değeri*	Performans Eşiği** (Faiz İçeren)	Performans Eşiği** (Faiz İçermeyen)
Standart Fon	-	BIST-KYD 1 Aylık Mevduat (TL) Endeksi + %1,5	BIST-KYD 1 Aylık Kar Payı (TL) Endeksi + %1,5
Muhafazakâr / Temkinli	1-2	BIST-KYD 1 Aylık Mevduat (TL) Endeksi + %1	BIST-KYD 1 Aylık Kar Payı (TL) Endeksi + %1
Dengeli	3-4	BIST-KYD 1 Aylık Mevduat (TL) Endeksi + %1,5	BIST-KYD 1 Aylık Kar Payı (TL) Endeksi + %1,5
Atak/Dinamik/Büyüme	4-5	BIST-KYD 1 Aylık Mevduat (TL) Endeksi + %2	BIST-KYD 1 Aylık Kar Payı (TL) Endeksi + %2
Agresif	5-7	BIST-KYD 1 Aylık Mevduat (TL) Endeksi + %3	BIST-KYD 1 Aylık Kar Payı (TL) Endeksi + %3

*Yatırım stratejileri Rehber’in 6.8.1 no.lu bölümünde hesaplama yöntemi yer verilen risk değeri baz alınarak belirlenir. Yönetmelik hükümleri kapsamında yapılacak hesaplamalarda fonların net getirileri dikkate alınır.

**Müşteşarlık yukarıdaki tabloda belirtilen “% baz puanları” %50 oranında artırmaya veya azaltmaya yetkilidir.

Her yılsonu itibarıyla, fon birim pay değerinde oluşan net getirinin, yukarıdaki Tabloda yer alan performans eşliğini aşması hâlinde aşan kısmın azami %20'si ek FİGK olarak fon portföyünden tahsil edilebilir. Alınan ek FİGK oranı her durumda ortalama fon net varlık değerinin %0,85'ini aşamaz. Tahsil edilecek ek FİGK, fon iç tüzüğünde/izahnamesinde belirtilen FİGK ve FTGK'ya ilişkin kontrollerde dikkate alınmaz.

Her yılın başından itibaren fon birim pay değerinde oluşan net getirinin performans eşliğini aşıp aşmadığı şirket tarafından günlük olarak kontrol edilir. Bu kontrolde birikimli olarak ek FİGK alınabileceğinin tespit edilmesi hâlinde, söz konusu tutar gün başı fon net varlık değeri baz alınarak hesaplanır ve fon birim pay fiyatına yansıtılacak şekilde günlük olarak yıl sonuna kadar fon kayıtlarına alınır. Aksi durumda önceki günlerde kayıt altına alınan tutarlar aynı gün fona iade edilir. İlgili takvim yılının sonunda varsa ek FİGK ilgili dönemi takip eden beş iş günü içinde fondan tahsil edilir.

Başlangıç fonları performansa dayalı ek FİGK uygulamasına konu değildir.

III. DİĞER ESASLAR

Bu bölüm 4632 sayılı Kanun kapsamında sunulan fonlara ilişkin hazırlanmıştır:

- Başlangıç fonları ve standart fonların yönetiminde, 1.1. no.lu maddede belirtilen fon portföyüne alınacak varlıklara ilişkin oranlara ek olarak, "Emeklilik Yatırım Fonlarının Kuruluş ve Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmelik"te yer alan ve bu maddede belirtilmeyen diğer ilgili portföy sınırlamalarına ilişkin hükümler saklıdır.
- 1. Bölüm'de belirtilen standart fon ve değişken fon seçenekleri, çalışanlara 01/01/2018 tarihinden itibaren sunulur.
- Yönetmelikte yer alan işveren grup emeklilik sözleşmelerinde, Emeklilik Planı Hakkında Genelgede yer alan standart fonun sunulması zorunlu değildir.
- Kanunun Ek-2 ve Geçici 2'nci maddesi kapsamında çalışanlar tarafından tercih edilen emeklilik yatırım fonlarına göre katkı fonlarının da "faiz içeren" veya "faiz içermeyen" şeklinde sunulması zorunludur. Ana faaliyet konusu, faiz içeren ürünlerin sunumuna imkân vermeyen şirketler tarafından, sadece "faiz içermeyen" katkı fonlarının sunulması yeterlidir.
- Bir şirket tarafından; 4632 sayılı Kanun kapsamında sunulan emeklilik yatırım fonu net varlık değeri toplamının yüzde kırkıdan fazlası, 01/01/2018 tarihinden itibaren aynı portföy yönetim şirketi tarafından yönetilemez. Bu maddenin uygulanmasında, portföy yönetim şirketleri belirlenirken bir önceki takvim yılı sonundaki fon net varlık değerleri esas alınır. Bu maddenin 2018 yılı için uygulanmasında, ilgili emeklilik şirketinin 31/12/2017 tarihli toplam (bireysel emeklilik ve otomatik katılım sistemleri) emeklilik fonlarına ilişkin varlık değeri hesaplama esas alınacaktır. Bu hükme aykırılıkların şirketler tarafından içinde bulunulan yılın ilk iki ayı içinde giderilmesi gerekir.
- Şirketler tarafından emeklilik planlarında; Kanunun Ek-2 ve Geçici 2'nci maddesi kapsamı dışında sunulan fonlar, Ek-2 ve Geçici 2'nci maddesi kapsamında sunulamaz.
- Rehber'in "Nemalandırma" başlıklı alt bölümüne ilişkin düzenleme çerçevesinde, otomatik katılım sisteminde sunulan faiz içeren değişken fonlar ile standart fonların pay alım talimatlarının gerçekleştirilmesi işlemleri sırasında başlangıç fonlarında nemalandırılması esastır.